

Hegyen-völgyön lakodalom

A néptáncfesztivál gálaestje a Dóm előtti színpadon

Sírjás József felvétele

A gálaest egyik legmozgalmasabb jelenete

A szegedi szabadtéri a lást nem okoz. Ellenkezőleg, nagy méretek színháza. A sikerek is nagyméretűek itt; 6500 néző tapsa, lelkesedése egészen más, mint a kőszínházak néhány száz főnyi közönségé. Inkább valamiféle népnünyepélyre, mint szokvány színházi körülményekre emlékeztet.

A néptáncfesztivál gálaestje azonban még e nagy szabadtéri sikerek között is kivételes volt. Nemcsak külsőségeit, hanem lényegét, tartalmát tekintve is.

Bár most a külsőségek sem hanyagolhatók el. 260 amatőr táncos állt ki a színpadra; nyolc nemzet lányai-fiai, magyarok, bolgárok, franciák, ukránok, románok, németek, lengyelek, csehszlovákok, s bemutatottak egy magyar lakodalmis játékot, olyan sikert aratva, mintha világhírű művészek táncban-játékban gyönyörködött volna a közönség. A fergeteges zárócsárdás után percekig zúgott a taps, a közönség lelkesen és kitaróan követelte az újabb és újabb ismétléseket. Végül a karmesternek már a színpadról kellett vezényelnie az utolsó ismétlést.

Ez a siker valóban páratlan.

A gálaesten azonban nemcsak az amatőrök diadalmaskodtak, hanem a *folklor*, a *néphagyomány* is. Ez tette ezt az esetet egy emlékeztetően szép színházi bemutatónál fontosabbá, jelentősebbé. Amióta újra van, létezik szabadtéri, a hivatalos nyilatkozatok, amelyek a Dóm előtti színpad jelentőségét igyekeztek megfogalmazni, mindig arról beszéltek, milyen nagy szerepet játszott ez a színház, az ország legnagyobb színháza, az operák és a nagy drámai alkotások népszerűsítésében. Arról, hogy a szegedi szabadtéri a néptánc színpada is, ezekben a nyilatkozatokban eddig egyetlen szó sem esett.

S valóban, a néptánc, a folklor sokáig éppenséggel *megett* műfaj volt a szegedi szabadtéri. Kissé gyanakodva nézegettük-mustráltgattuk: nem rontja-e a színvonalat. Az Állami Népi Együttes, amikor először szerepelt a Dóm előtt, mindössze egyetlen este léphetett fel. Még 1963-ban is csak két estét kapott. De ezeken az előadásokon rendkívüli dolgok történtek. Egyrészt a siker olyan ellenállhatatlan volt, hogy a néptánc elé nem lehetett többé akadályokat állítani, másrészt kiderült, beigazolódott, hogy a folklor *semmiféle színvonalrom-*

lás nem okoz. Ellenkezőleg, a néptánc és a népzene olyan nemes anyag, amellyel minden színház, a szegedi szabadtéri is csak *gazdagodik*.

Ebben a fejlődésben, a folklor feltartóztathatatlan diadalában-győzelmében a néptáncfesztivál gálaestje *határkőnek* számít. Most már ugyanis nyilvánvaló, hogy a szegedi szabadtéri nemcsak a nagy operák és nagy drámai alkotások színháza, hanem a néptánc legnagyobb hazai fóruma is. Jelentősége, szerepe kibővült azzal, hogy olyan hatalmas lehetőséget adott-biztosított a folklornak, amely ebben az országban sehol másutt nem képzelhető el. Olyan nagy tömegek szerették meg itt a néptáncot, olyan nagy tömegek látták a legjobblegyszerűbb produkciókat, törekvéseket, mint sehol másutt. A szegedi szabadtéri tevékenységének egyik *lejtőtosabb* eredménye ez.

Ráadásul a gálaesten nemcsak ennyi történt. A szegediek emlékeznek Balázs Béla nagy álmára: a szegedi nyári játékoknak a *népek barátságát* kell szolgálniok. A szegedi fesztivál kezdettől fogva tudatosan vállalta ezt a programot, és tervszerűen törekedett megvalósítására, nem is jelentéktelen eredménnyel. A néptáncfesztiválon mindig szerepeltek külföldi csoportok, a szabadtéri egyetlen esztendeje sem múlt el külföldi művészek fellépése nélkül. Balázs Béla nagy álmának megvalósításához azonban a szegedi fesztivál *még egyszer sem jutott olyan közel*, mint a gálaesten. A műsorban, a lakodalmis játékokban ugyanis nyolc nemzet fia *együtt* léptek fel, együtt táncoltak, énekeltek, muzsikáltak. Ilyen egyszer sem történt még a szegedi szabadtérin.

Nem utólagos okoskodásról van itt szó. A *Hegyen-völgyön lakodalom* olyan meggyőzően képviselődokumentálta a népek együttélésének, barátságának a gondolatát, hogy az előadás egyik legfontosabb *hatástényezője* lett. Akár megfogalmazta ezt a néző magában, akár nem: a produkció maga művészi eszközeivel meggyőzően hordozta-képviselte ezt a mondanivalót.

Amikor a gálaest terve megszületett, vele együtt rögtön megszülettek bizonyos aggályok is. Az egyik azt a lehetőséget *vonta két-*

ségbe, hogy amatőrök szerepelhetnek a Dóm előtt. Az előadás sikere ezt a kételyt elsöpörte. De elsöpörte azt a másik kételyt is, hogy Hegyen-völgyön lakodalomban nem valami „színes esztrádműsort”, tarka táncfüzért látunk-e, igazi élményt nyújtó színházi előadás helyett.

A gálaest nemcsak a táncművészetes tánccserejét is látunk, lendületes táncok egymásutánját. De jóval több volt ez színes táncsztrádnál. Novák Ferenc, a Hegyen-völgyön lakodalom tervezője és rendezője ugyanis azzal, hogy ezeket a táncszámokat egy magyar lakodalom játékkeretében helyezte el, eleve megszüntette az esztrádszerűséget. A lakodalom, egy fiatal lány és fiú egybekelése, az emberi élet e *nagy pillanatának* színpadra állítása egybefogta és *mély emberi tartalommal* töltötte meg az előadást. Nemcsak szép táncokat láttunk, hanem tanúi voltunk egy fenséges emberi pillanatnak. A leánybúcsú szép lírája, a legénybúcsú drasztikus humora, a mulatság lendülete, öröme: *mindez meggyőző, hiteles előadásban* valósult meg a tánc nemzetközi nyelvén.

És természetesen zenében is. A Hegyen-völgyön lakodalom komponistája és karmestere, Daróczy-Bárdos Tamás a magyar lakodalmis szokások hiteles zenei anyagaira támaszkodva állította össze és hangszerelte a gálaest muzsikáját, olyan kitűnő közreműködőkre építve, mint Török Erzsébet, Kossuth-díjas énekesnőnk, akinek gyönyörű előadása most is felejthetetlené tett néhány szép népdalt.

A műsorban jókedvű narrátorként közreműködött Igó István, s hogy a produkció látványban is méltó legyen a szabadtéri nagy előadásaihoz, azt Witz Éva pompás jelmezei és Székely László játéktérnek is kitűnő díszletei biztosították.

Ökrös László

XIII. Szegedi Nyári Tárlat

Szinetár Miklós Kossuth-díjas érdemes művész, a Magyar Televízió főrendezője nyitotta meg vasárnap délelőtt a XIII. Szegedi Nyári Tárlatot. A nagyszámú érdeklődők között ott volt dr. Komócsin Mihály, a megyei tanács elnöke és Sipos Géza, a városi pártbizottság első titkára is. Az 1972. évi XIII. Szegedi Nyári Tárlat díjait Papp Gyula, a városi tanács elnökhelyettese és Turai Zoltán, az SZMT titkára adta át. A Szeged megyei város tanácsa 10 ezer forintos alkotói díját Vecsési Sándor festőművész, a Fesztivál Intézőbizottság 10 ezer forintos díját Végvári Gyula kerámikusművész, a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsa által alapított 10 ezer forintos díjat pedig Zoltánfi István festőművész nyerte. Öt ezer forintos munkajutalomban részesült Nagy Sándor szobrászművész, Tóth Sándor szobrászművész és Végvári András festőművész. A Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában vasárnap megnyílt tárlat szeptember 17-ig tekinthető meg.

Országos méretűvé és jelentőségűvé nemesedett a Szegedi Nyári tárlat. Messze túlnőtt a szűk pátria határain, bekapcsolja vonzáskörébe az ország különböző részein dolgozó képzőművészeket, s ezáltal eredményei és tanulmányai is országos méreteket öltenek. A tizenharmadik alkalommal megrendezett szegedi kiállítás máris magán viseli a hagyomány nemes patináját, de ugyanakkor ez évben is a legfrissebb röntgenfelvételt mutatja a magyar képzőművészetéről. Nincsenek szenzációi, bizonyításai és bizonyosságai vannak.

Leggazdagabb a tárlat festményanyaga. Legerőteljesebb a nemes realista hagyományokat asszimiláló vonulat, mely önmagán belül is igen sok lehetőséget rejt. Legszebb példáit Vecsési Sándor, Szalay Ferenc, Csikós András, Fülöp Erzsébet, Kurucz D. István, Fontos Sándor, Zombori László, Dér István és Fodor József képei jelentik. Vecsési Sándor festményei, különösen a Ketten című, meleg emberiséget, közvetlenséget és őszinte kitarulkozást mutat. Az emberi nem hitéről, egymásra utaltságáról és vállalt egymáshoz tartozásáról vall sajátos festői eszközeivel. Szalay Ferenc parasztház-belső sorozatának egyik legszebb darabját mutatja be. Szobabelsőjének falai, tárgyai és visszapiillanó öregember figurája tömény hovatatartozásról árulkodik. Csikós András egyre karakteresebb jegyekkel alakítja stílusát. Kurucz D. István tömör, egyszerű, egyszerűséggel, végtelen tisztasággal és szeretettel festette meg MÁVA-UT-megálló című képét. Hóolvadása egy természeti jelenség lábközépig érő sáros valóságának az absztrakció mélyrétegéig történt átfogalmazása.

Zoltánfi István festményeit valami különös és megkapó varázs lengi át. Beszélgetők című képeknek munkásfigurái is mesebeli háromfiúk, kőfala sejtelmes titkokat rejt. Nemzedékek II. című triptichonja egyszerre valóság és fantasztikum, őseinek vallatása és saját vallomása, naturalista elbeszélés és groteszken gvengéd líra. Valahol találkozik Orosz János Elvarázsolt kert című alkotásával.

Sajátos vonulata a mai magyar festészetnek az, mely a naív népi ábrázoló-művészetből merít. Ezt a vonulatot Galambos Tamás Bábok lázadása című hatalmas vászna, Schéner Mihály

mézeskalácsfiguráinak Tör-lentőségűvé nemesedett a Szegedi Nyári tárlat. Messze túlnőtt a szűk pátria határain, bekapcsolja vonzáskörébe az ország különböző részein dolgozó képzőművészeket, s ezáltal eredményei és tanulmányai is országos méreteket öltenek. A tizenharmadik alkalommal megrendezett szegedi kiállítás máris magán viseli a hagyomány nemes patináját, de ugyanakkor ez évben is a legfrissebb röntgenfelvételt mutatja a magyar képzőművészetéről. Nincsenek szenzációi, bizonyításai és bizonyosságai vannak.

Leggazdagabb a tárlat festményanyaga. Legerőteljesebb a nemes realista hagyományokat asszimiláló vonulat, mely önmagán belül is igen sok lehetőséget rejt. Legszebb példáit Vecsési Sándor, Szalay Ferenc, Csikós András, Fülöp Erzsébet, Kurucz D. István, Fontos Sándor, Zombori László, Dér István és Fodor József képei jelentik. Vecsési Sándor festményei, különösen a Ketten című, meleg emberiséget, közvetlenséget és őszinte kitarulkozást mutat. Az emberi nem hitéről, egymásra utaltságáról és vállalt egymáshoz tartozásáról vall sajátos festői eszközeivel. Szalay Ferenc parasztház-belső sorozatának egyik legszebb darabját mutatja be. Szobabelsőjének falai, tárgyai és visszapiillanó öregember figurája tömény hovatatartozásról árulkodik. Csikós András egyre karakteresebb jegyekkel alakítja stílusát. Kurucz D. István tömör, egyszerű, egyszerűséggel, végtelen tisztasággal és szeretettel festette meg MÁVA-UT-megálló című képét. Hóolvadása egy természeti jelenség lábközépig érő sáros valóságának az absztrakció mélyrétegéig történt átfogalmazása.

Zoltánfi István festményeit valami különös és megkapó varázs lengi át. Beszélgetők című képeknek munkásfigurái is mesebeli háromfiúk, kőfala sejtelmes titkokat rejt. Nemzedékek II. című triptichonja egyszerre valóság és fantasztikum, őseinek vallatása és saját vallomása, naturalista elbeszélés és groteszken gvengéd líra. Valahol találkozik Orosz János Elvarázsolt kert című alkotásával.

Sajátos vonulata a mai magyar festészetnek az, mely a naív népi ábrázoló-művészetből merít. Ezt a vonulatot Galambos Tamás Bábok lázadása című hatalmas vászna, Schéner Mihály

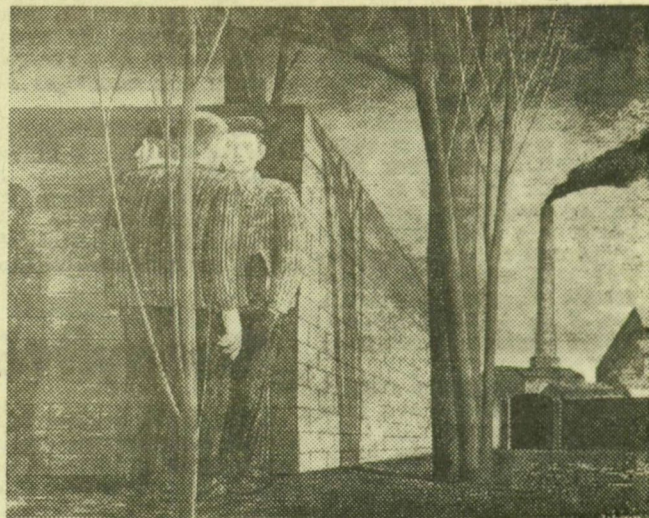
fái, dal-madarai, Kovács Margit öröm-vegetációja, Lőránt János fegyelmezett, visszafogott színekkel líraian fogalmazott fametszetei, Végvári András kopjafái és Józsa János nagyszerű színes linója jelzik a grafikai anyag sokszínűségét.

Igen színvonalas a szobrászati anyag. A portrék közül ki kell emelnünk Tóth Sándor érzékenyen fogalmazott, ötletes Kalapos fej-ét, Tóth Valéria Fiala lány, Fritz Mihály Szőnyi Etelka című szobrát és Kő Pál fából faragott, erőteljes, Nagy Balogh János arcmását.

Farkas Pál Szobrász című faszobra végtelenségig leegyszerűsített formájával, ragyogó ötletével a plasztikai anyag egyik legszebb darabja. A végtelenségig leegyszerűsített formavilág, a pusztai lényeg megragadása jellemzik Mézáros Dezső márványfiguráit. Kő Pál Gyűrűfű című faszobra ragyogó ötlet, szimbolikája világosan érthető, továbbgondolható, színezése kissé zavaró.

A kisplasztikai anyagból meg kell említeni ifj. Blaskó János Horgász fiú, Borbás Tibor Ember bárányal, Göbös László Leány holdvirággal, Kutas László Alföldi Vénusz, Rábai Kiss Lenke Balaton, Záhorik Nándor A győző című alkotásait, valamint Nagy Sándor tömör fogalmazású szobrát, Kalmár Márton ólom-kisplasztikáit és Szabó Iván alkotásait. Külön színelvű a plasztikai anyagok Inceze Judit népi faragásokat asszimiláló, groteszk fogalmazású diófaszobra, a Házaspár. Az érmészek közül első helyre ki-vánkozik Csikszentmihályi Róbert neve, aki alkalmi feladatokból is ihletett érméket készített.

Végvári Gyula két ragyogóan megoldott kerámiát mutat be. Kátai Mihály Eredet monda című tüzománc-képe a műfaj tökéletes ismeretéről, fantáziagazdagságáról árulkodik. Szőnyi Irén Nagy Irén intarziáiról és Stefániai Edit lírai üveg-zománc képeről.

Zoltánfi István Beszélgetők című képe

Népi bútorok kiállítása Tápén

Hangulatos népi muzsika fogadta vasárnap délelőtt a tápai művelődési házban a népi bútorok kiállítására érkező vendégeket: Kónya György furulyázott, citera és köcsögduda kísérettel. Aztán még mielőtt Juhász Antal, a szegedi múzeum munkatársa megnyitotta volna a kiállítást, a tápai népi együttes tagjai bemutattak egy csokorralót táncikból.

A kiállításon Szeged-környéki festett parasztbútorok láthatók, a szegedi múzeum nagy gyűjteményének legszebb darabjaiból, ládák, padok, mennyezetes ágyak, fali szekrények. A kiállítás legöregebb darabja a múlt század közepe táján készült.

A bemutatót jól kiegészíti a tápai honismereti szakkör gyűjteményének néhány értékes néprajzi tárgya.

A Szegedi Ünnepi Hetek mai programja

- Nemzetközi Turista Találkozó megnyitása a megyei tanács üléstermében.
- XXVII. Szegedi Ipari Vásár a Marx téren.
- XIII. Szegedi Nyári Tárlat a Horváth Mihály utcai képtárban.
- Szeged környéki népiélet című kiállítás a tápai művelődési házban.
- Lechner Lajos emlékkiállítás a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában.
- A szegedi könyv a nemzetközi könyvévben kiállítás a Somogyi-könyvtár olvasótermében.
- Képzőművészet a színpadon kiállítás az újszegedi November 7. művelődési központban.
- Ötvös- és ékszerbemutató a Képcsarnok Vállalat Kárász utcai bemutatótermében.
- Szegedi műgyűjtők kiállítása a Bartók Béla művelődési központban.
- Samu Katalin szobrai a Stefániai.
- Károlyi Lajos emlékkiállítás a Sajtóház klubjában.